

LASTENKULTTUURIKESKUS TARVESELVITYS

30.11.2023

Hyvinvointilautakunta

1. Johdanto	2
2. Nykytilan kuvaus	2
2.1 Tilatarpeen kartoitus	2
2.2 Vahvistuva tarve	3
2.3 Nykyinen tilanne	4
3. Lastenkulttuurikeskus	4
4. Tilojen hankintavaihtoehdot	4
5. Lastenkulttuurikeskuksen sijainti	5
6. Lastenkulttuurikeskuksen toteutusvaihtoehdot	5
7. Tilaohjelma	6
8. Kustannukset	6
9. Rahoitus	7
10. Tavoiteaikataulu	7
11. Riskit	7
12. Työryhmä	7
Liitteet	

1. Johdanto

Hyvinvointilautakunta päätti kokouksessaan 7.6.2023 § 67 käynnistää lastenkulttuurikeskuksen tarveselvityksen. Lähtökohtana on selvittää tilojen sijoittamista liikunnallisen nuorisotilan yhteyteen. Tarveselvityksessä otetaan huomioon myös jo olemassa olevien tilojen mahdollinen muuntaminen lastenkulttuurin käyttöön.

2. Nykytilan kuvaus

Rovaniemellä ei tällä hetkellä ole fyysistä matalan kynnyksen kulttuuritilaa lapsille ja nuorille. Kaupungistamme puuttuu paikka, jossa lapset, lapsiperheet ja nuoret pääsevät ohjatusti eri taidemuotojen äärelle. Lastenkulttuurikeskuksia löytyy Suomesta useilta paikkakunnilta, mm. Annantalo Helsingissä, Kemin lastenkulttuurikeskus, Arx Hämeenlinna.

Rovaniemen kaupungin käytössä olevat kulttuuritilat eivät tällä hetkellä täysin vastaa lastenkulttuurin tarpeisiin. Lastenkulttuurikeskuksen suunnittelun aloittaminen on kirjattu Lasten Rovaniemi - lasten, lapsiperheiden ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

2.1 Tilatarpeen kartoitus

Rovaniemen kaupungin kulttuuritoimisto toteutti kyselyn paikallisille lastenkulttuuritoimijoille elokuussa 2023. Kyselyssä kartoitettiin lastenkulttuuritoimijoiden tarpeita tiloille laadukkaan lastenkulttuurin mahdollistamiseksi. Vastauksia saatiin seitsemältä toimijalta.

Vastauksista käy ilmi, että Rovaniemeltä puuttuu matalan kynnyksen täysin esteetön tila, joka mahdollistaa erilaisten ryhmien kokoontumisen taiteen ja kulttuurin äärelle. Muun muassa erityisryhmien taideharrastusten sekä -kerhojen vetäminen koetaan tilojen puolesta haastavalta. Osa toimijoista joutuu hakemaan vuosittain toiminnalleen tiloja ja tämän vuoksi toimintaa on vaikea vakiinnuttaa. Uusi tila mahdollistaa myös taidetoimintaa tarjoavien tahojen toiminnan laajentamisen.

Taideharrastukset sekä -työpajat vaativat tiloilta tiettyjä edellytyksiä. Tilojen muunneltavuus koetaan tärkeäksi kaiken lastenkulttuuritoiminnan, mutta erityisesti perhetapahtumien järjestämisen näkökulmasta tarkasteltuna. Lisäksi keskeistä ovat eri taiteenalat huomioivat työpajatilat, erillinen esitystila sekä eri kohderyhmät huomioiva näyttelytila.

Avoimien koko perheen esitysten järjestäminen on haastavaa sopivien tilojen puuttuessa. Kyselyyn vastanneet toimijat kokevat, että lapsille suunnatun taide- ja kulttuuritoiminnan löytyminen yhden katon alta lisää tasa-arvoa, jolloin yhä useampi lapsi ja perhe pääsisi osalliseksi toimintaan.

2.2 Vahvistuva tarve

Tarveselvityksen lähtökohtana on ollut lastenkulttuurikeskuksen puuttuminen Rovaniemeltä.

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointisuunnitelmaan on kirjattu tavoitteeksi kehittää Rovaniemestä kaupunki, jossa lapsista ja nuorista kasvaa hyvinvoivia, onnellisia, aktiivisia ja vastuullisia kansalaisia. Erityisryhmien näkökulma on mukana läpi suunnitelman; kaikkien lasten, lapsiperheiden ja nuorten yhdenvertainen kohtelu ja osallisuuden edistäminen on tärkeää. Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointisuunnitelman on kirjattu, että Rovaniemi kehittyy, kun vahvistamme lasten ja nuorten kulttuuria tarjoamalla heille mahdollisuuksia itsensä toteuttamiseen.

Väestöennusteen mukaan vuonna 2025 Rovaniemellä on n. 10 450 alle 16-vuotiaasta eli 16 % koko väestöstä.

Rovaniemen kaupunki, Lapin hyvinvointialue, järjestöt ja Rovaniemen seurakunta järjestivät keväällä 2023 lapsiperhekyselyn, johon vastasi 920 alle 18-vuotiaan lapsen vanhempaa.

Kyselyyn vastanneiden perheiden viiden toivotuimman palvelun joukosta sijalta kolme löytyi kulttuuripalvelut. Alle 18-vuotiaiden vanhempien vastauksista kävi ilmi myös, että toivottuja palveluja ovat mm. matalan kynnyksen ilmainen toiminta, taidetoiminta sekä taide- ja musiikkikasvatus ilman pitkää sitoutumista. Toiveissa oli myös alakouluikäisille lapsille enemmän helposti saavutettavaa toimintaa sekä enemmän konsertteja. Koko perheen yhteisiä tapahtumia toivottiin järjestettävän enemmän. Kyselyssä kävi ilmi, että saatavilla olevista palveluista ei tiedetä. Taide- ja kulttuuritoiminnan keskittäminen helpottaisi palveluiden löytämistä.

2.3 Nykyinen tilanne

Lapsille ja lapsiperheille suunnattuja esityksiä ja työpajoja järjestetään kaupungin tiloissa kuten kirjastoissa, Mondella sekä Wiljamissa. Olemassa olevat tilat ovat kovalla käytöllä ja toiminta jakautuu useaan paikkaan. Tilat eivät tällä hetkellä vastaa matalan kynnyksen, saavutettavan kulttuuri- ja taidetoiminnan monipuolista mahdollistamista. Lastenkulttuurikeskukseen keskitetty toiminta helpottaisi vastaajien mukaan palveluiden järjestämistä sekä löytymistä.

3. Lastenkulttuurikeskus

Lastenkulttuurikeskus osaltaan edistää lasten, lapsiperheiden ja nuorten kulttuurihyvinvointia ja mahdollisuuksia kulttuurin tekemiseen sekä kokemiseen. Lapsella ja nuorella tulee olla oikeus luovuuteen, kulttuuriin ja taiteeseen asuinpaikkaan ja varallisuuteen katsomatta. Laadukas lastenkulttuuri jättää jäljen, joka kantaa koko loppuelämän. Lasten ja nuorten tasa-arvoisista ja saavutettavista kulttuuripalveluista on huolehdittava. Lastenkulttuurikeskus turvallisena tilana on väylä kaikkiin taidemuotoihin ja kokemukselliseen oppimiseen ja yleiseen hyvinvointiin.

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 31. artiklaan on kirjattu lapsen oikeus osallistua kulttuurielämään ja taiteisiin. Kulttuuritoiminnan merkitys lapsen hyvinvoinnille on laajasti tunnustettu asia. Taideharrastukset kehittävät lasten ja nuorten taitoja, älykkyyttä, itsetuntoa, hahmottamis- ja oppimiskykyä monipuolisesti.

Lastenkulttuurikeskus kerää tiiviiseen verkostoon lastenkulttuuritekijät ja tarjoaa tilat useille eri taiteenalojen edustajille. Keskus palvelee lapsia, nuoria ja lapsiperheitä sekä lastenkulttuurin tekijöitä. Päiväkodit, koulut ja muut kulttuurilaitokset toimivat tärkeinä yhteistyökumppaneina.

4. Tilojen hankintavaihtoehdot

Lastenkulttuurikeskus voidaan sijoittaa liikunnallisen nuorisotilan yhteyteen tai se voi toimia itsenäisenä erillisissä tiloissa. Jälkimmäinen vaihtoehto edellyttää, että

toiminnalle löydetään olemassa oleva rakennus, johon tilat voidaan remontoida tai peruskorjata.

Tarveselvitysvaiheessa on tutkittu vaihtoehtoja, joissa lastenkulttuurikeskus sijoitetaan liikunnallisen nuorisotilan yhteyteen. Tässä tapauksessa vaihtoehtona on rakentaa uudisrakennus Susivoudille tai sijoittaa toiminta esimerkiksi Valtakatu 5:ssä sijaitseviin KOY Hälyn omistamiin maanalaisiin tiloihin. KOY Hälyn omistaa käytännössä Rovaseudun Markkinakiinteistöt Oy.

5. Lastenkulttuurikeskuksen sijainti

Lastenkulttuurikeskuksen olisi hyvä sijaita keskeisellä paikalla, hyvien kulkuyhteyksien äärellä. Tiloja käyttävät lapsiperheet, lapset ja nuoret. Hyvä saavutettavuus jalan sekä pyörällä katsotaan eduksi.

Lastenkulttuurikeskuksen tilojen sijoittamista on suunniteltu liikunnallisen nuorisotilan yhteyteen. Liikunnallisen nuorisotilan mahdollisia sijoituspaikkoja on kaksi, jotka eroavat luonteeltaan toisistaan, mutta molempiin on mahdollista järjestää tarpeelliset tilat ja toiminta. Susivoudin alue ja Valtakatu 5:ssä sijaitseva osittain rakennettu KOY Hälyn omistama kiinteistö.

Myös jo olemassa olevien tilojen mahdollinen muuntaminen lastenkulttuurin käyttöön on otettu huomioon. Vanha asemarakennus Poromiehentiellä on tähän toimintaan soveltuva tila.

6. Lastenkulttuurikeskuksen toteutusvaihtoehdot

Vaihtoehto A: Lastenkulttuurikeskus osana liikunnallista nuorisotilaa, Susivouti
Susivoudin kenttä sijaitsee osoitteessa Korvanranta 2. Alueella sijaitsee tällä hetkellä pukeutumis- ja huoltorakennus sekä kolme kappaletta urheilukenttiä (jalkapallokenttä, tekonurmikenttä ja urheilukenttä). Talvisin urheilukentälle pystytetään kaukalo ja sen viereen jäädytetään tavallinen luistelukenttä. Rantavitikan alueella toimivat mm. Rantavitikan peruskoulu, Lapin Yliopisto ja Lapin koulutuskeskus REDU sekä Rantavitikan päiväkotit ja päiväkotit Ninnikka.

Vaihtoehto B: Lastenkulttuurikeskus osana liikunnallista nuorisotilaa, Valtakatu 5 (Häken tontti)

Osoitteessa Valtakatu 5 sijaitsee KOY Hälyn omistama kiinteistö, jolla sijaitsee maanalainen entisen hälytyskeskuksen tilat. Osa nykyisestä maanalaisesta rakennuksesta voidaan osoittaa liikunnallisen nuorisotilan käyttöön ja nykyisen rakennuksen päälle on mahdollista rakentaa uudisrakentamista tietyin reunaehdoin. Tontin rakentamattomat osat voidaan rakentaa, kunhan perustukset viedään nykyisen maanalaisen rakennuksen perustusten syvyydelle. Häken tontin

läheisyydessä sijaitsee lapsiperheiden suosima Angry Birds -puisto, kirjasto, Konttisen kesäteatteri sekä keskustan alueen monet päiväkodit.

Vaihtoehto C: Vanha asemarakennuksen muuntaminen lastenkulttuurikeskukseksi

Vanha asemarakennus sijaitsee osoitteessa Poromiehentie 1. Sen omistaa Rovaniemen tilapalvelukeskus. Tarveselvityksen aikana on tutkittu asemarakennuksen tilojen soveltumista lastenkulttuurikeskuksen toimintaan tilaohjelmaa soveltaen. Tarvittavat tilat saadaan sovitettua rakennukseen, mutta huomattavasti pienempinä kuin varsinaisessa tilaohjelmassa. Tilojen nähdään kuitenkin olevan tarkoituksenmukaiset lastenkulttuuritoiminnan käyttöön. Asemarakennus sijaitsee keskeisellä paikalla hyvien liikenneyhteyksien varrella. Se on helposti saavutettavissa myös kävellen. Rakennus on suojeltu ja se on tällä hetkellä vailla käyttöä. Yleisesti ottaen rakennus säilyy parhaiten, kun sillä on käyttöä ja sitä huolletaan. Lapin maakuntamuseon mukaan vanhan aseman muuntaminen lastenkulttuurikeskukseksi voisi mahdollisesti jopa palauttaa joitain rakennuksen arvoja ja piirteitä. Museon mukaan vanhan aseman valjastaminen lastenkulttuurin käyttöön sopii rakennuksen toimintahistoriaan. Kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus olisi luonteva paikka kulttuuritoimintaan. Vanhan aseman yhteisöllinen käyttö mahdollistaisi rovaniemeläisittäin varsin erityisen rakennuksen säilymisen kaikille avoimena.

7. Tilaohjelma

Tilaohjelma on tarveselvityksen liitteenä.

8. Kustannukset

Vaihtoehtoissa A ja B liikunnallisen nuorisotilan tilaohjelma on 2171 m² ja kokonaispinta-ala on noin 2432 br-m².

Kustannuslaskennassa on huomioitu myös lastenkulttuurikeskuksen tilaohjelma 668 m² ja kokonaispinta-ala sillä on noin 748 br-m².

Kustannuslaskenta on tehty vaihtoehdossa A tilaohjelman perusteella ja vaihtoehdossa B on laadittu viitesuunnitelmat, joiden pohjalta kustannuslaskenta on tehty. Hankkeen kustannusarvio tarkentuu hankesuunnittelun yhteydessä.

Tarveselvitykseen ei sisällytetä kustannuslaskelmia. Investointikustannukset esitetään vaihtoehtojen A ja B osalta erillisillä liitteillä.

Vaihtoehto C (vanha asema) osalta tarkempia tutkimuksia ei ole vielä tehty ja tästä syystä laskenta valmistuu aikaisintaan tammi-helmikuun 2024 aikana.

9. Rahoitus

Hanke ei ole Rovaniemen kaupungin investointisuunnitelmassa. Jos lastenkulttuurikeskus toteutetaan kaupungin omana investointina on hankkeelle varattava määräraha toteutusvuosille.

Uuden lastenkulttuurikeskuksen käyttötalousmenot tulee kirjata vuoden, jolloin toiminta konkreettisesti alkaa, talousarvioon.

10. Tavoiteaikataulu

Aikataulu tarkentuu hankesuunnittelun yhteydessä, kun sijoituspaikka varmistuu. Sijoituspaikka voi vaatia kaavoittamista ja aikataulussa tullaan siinä tapauksessa huomioimaan kaavoitusprosessiin varattava aika. Kaavoitusprosessi kestää tavanomaisesti noin vuoden verran.

Tarveselvityksen hyväksyminen	syksy 2023
Lopullisen sijoituspaikan selviäminen	syksy 2023
Hankesuunnitelman hyväksyminen	alkuvuosi 2024
Hankkeen kilpailutus	kevät/kesä 2024
Hankkeen toteuttajan valinta	kesä 2024
Rakentamisen aloittaminen	kevät 2025
Hankkeen valmistuminen	vuoden 2026 aikana

11. Riskit

Tunnistettuja riskejä:

- Sijoituspaikkaan liittyvät mahdollisen kaavoitusprosessin viivästyminen

12. Työryhmä

Rovaniemen kaupunki, vapaa-ajanpalvelut

Pekka Hämäläinen, liikuntajohtaja

Nella Sepänheimo, nuorisopalvelujen johtaja

Rauno Savela, nuorisotoiminnan koordinaattori

Annu Nietula, kulttuurituottaja

Rovaniemen kaupunki, Tilapalvelukeskus

Juha Välitälo, rakennuspäällikkö

Rovaniemen kaupunki, Maankäyttö ja kaavoitus

Sipi Hintsanen, kaupungin arkkitehti

Suunnittelijat

Eija Rantala, arkkitehti, Arkkitehdit Rantala & Kankaanpää Oy

Liitteet

Liite 1 Tilaohjelma

LASTEN KULTTUURIKESKUS

Tilaohjelma

TILAOHJELMA

22.5.2023

1 LASTEN KULTTUURIKESKUSTILAT		koko m2	lukum.	yht.
Tuulikaappi		15	1	15
Yleisö-wc		10	2	20
Lastenhoitotila		10	1	10
Vaatesäilytys		10	1	10
Aula/näyttelytila		100	1	100
Esiintymistila, 50...100 henkilön katsomo		180	1	180
Varasto		10	1	10
Tuolivarasto		10	1	10
Työpajatila		80	2	160
Työpajatilan varasto		20	1	20
Valmistelutila/peseytyminen		30	1	30
Ohjaajien pukutila		10	2	20
Jakava liikenne		60	1	60
				630
2 TOIMISTOTILAT YHTEISET TOIMISTO JA TAUKOTILAT		koko m2	lukum.	yht.
Henkilökunnan toimistotila		15	2	30
Henkilökunnan sosiaalitilat yhdessä nuorisotilan kanssa				
Henkilökunnan wc-tila ja pesutila yhdessä nuorisotilojen				
Varasto		8	1	8
				38
4 KERROSALAAN TAI VSS-VELVOITTEESEEN KUULUMATTOMAT TILAT				
VSS 2% kerrosalasta	sijaitsevat nuorisotilan tilaohjelmassa			
Sähköpääkeskus				
Teletila				
Ryhmäkeskus				
Ilmanvaihtokonehuone				
Lämmönjakahuone				
TILA-OHJELMA YHTEENSÄ				668
BRUTTOALA				748